

Serbian: Satan in Job. Duncan Heaster dh@heaster.org

Carelinks, PO Box 152, Menai NSW 2234 AUSTRALIA www.carelinks.net

Jov 1:6 "Jednog dana pristupiše sinovi Božiji pred Jahvea, a s njima dođe i Satana"

Popularno tumačenje

Satana je ovde andjeo koji je došao medju andjelima na nebo i kritikovao Joba, koga je posmatrao dok je hodao zemljom i gledao kakve probleme može da napravi. Onda pravi mnogo problema Jovu da bi pokušao da ga odvrati od Boga.

Komentari

1. "Satana" se jedino pominje u prva dva poglavlja o Jovu i nigde se u knjizi izričito ne definiše kao andjeo.
2. Videli smo u našim komentarima Postanja 6:2, da se fraza "sinovi Božiji" može odnositi na one koji imaju istinsko razumevanje Boga (Rim. 8:14; 2Kor.6:17-18; 1 Jv. 3:7) Andjeli ne iznose lažne optužbe protiv vernika "pred Gospodom" (2 Pet. 2:11).
3. Ne može se tačno dokazati da je Satana bio sin Božiji – on "je došao s njima".
4. Satana je opisan kako "ide tamo-amo po zemlji". Nema nagoveštaja da je radio nešto grešno. Zaharije 1:11 nagoveštava da se držimo hebrejskog.
5. Kako Satana može biti i na nebu i na zemlji u Jovovo vreme, kad je on, prema narodnom verovanju, zbačen u vreme Adama, ili 1914, prema "Kuli Stražari"?
6. Zapamtite da ne može biti greha ili pobune protiv Boga na nebu (Ps.5:4-5; Av.1:13; Mat. 6:10; Ps. 103:19-21).
7. Glavna tema knjige o Jovu je da je BOG doneo probleme u Jovov život i da su oni na kraju od njega načinili pravičniju osobu (Jov 2:10; 16:11; 19:21; 23:16; 42:11). Zapazite da Jov nije verovao da samo dobre stvari dolaze od Boga; on se nigde ne žali da mu je Satana doneo probleme.

Jov je shvatio da su njegove patnje učinile da spozna Boga u praksi a ne samo u teoriji – "Uho moje čulo je o tebi, a sad te i oko moje vidi." (42:5). Shvativši da nas problemi čine pravičnijim ljudima ako na pravi način odgovorimo na njih (Jev. 12:5-11), zašto bi jedno grešno, pokvareno biće, koje želi da nas odvraća od Boga, donelo ove stvari u naše živote, kada nas one u stvari čine pravičnijima i bližim Bogu?

8. Činjenica da su Satana i sinovi Božiji bili "u prisustvu Gospoda" i predstavili sebe "pred Gospodom" (2:7; 1:6) ne znači nužno da su oni bili na nebu. Predstavnicima Božiji nosili su ime Božije, napr. Andjeo koji je vodio Izrael kroz pustinju zvao se "Gospod" jer je nosio Božije ime (Izl. 23:20-21), ali to nije bio sam Bog lično (Izl. 33:20 up. s. 12). Slično tome, sveštenici predstavljaju Boga (2 Dnev. 19:6) i doći pred njih bilo je doći "pred Gospoda" (Pz. 19:17). Kain "je napustio prisustvo Božije" (Post. 4:16) – ne nebo već verovatno prisustvo andjela – heruvima. Isus je predstavljen kao beba "pred Gospodom" (Lk. 2:22) – tj. pred sveštenikom.
9. Zapazite da je Satana morao da dobije moć od Boga (Jov 2:3-6); on je nije imao u sebi, u stvari, Bog je ukazao Satani na Jova (1:8). Jov komentariše da je Bog izvor njegovih patnji: "Ako to nije on, ko je onda?" (Jov 9:24). Jov nije verovao da je bilo ko drugi osim Boga odgovoran.
10. Nema pokazatelja da je bilo šta što je Satana uradio bilo grešno.
11. Čak i ako je "satana" (protivnik) Jovov bio andjeo, nema razloga da se misli da je to bilo grešno. Jedan andjeo zamolio je Abrahama da ponudi Isaka da bi zaključio koliko će pokoran Abraham biti, te je rekao, "Sada znam da se bojiš Boga, jer vidim da nisi sakrio sina, svog jedinog sina, od mene" (Post. 22:12).

Slično je andjeo koji je izveo Izrael iz Egipta, "vodio tebe ovih četrdeset godina kroz pustinju da bih te ponizio, i da bih ti dokazao, da znam šta je u tvom srcu, da li ćeš poslušati Njegove zapovesti, ili ne" (Pz. 8:2). Sam Bog zna sve stvari, ali andjeli donose probleme u živote onih za koje su zaduženi da bi videli kako će oni reagovati. Moguće je shvatiti Jovovog satanu na ovaj način. Zapamtite da je definitivno pravedan andjeo nazvan "satanom" u Brojevima 22:22.

Predložena objašnjenja

1. Videli smo da izlazak "pred Gospoda" može opisati izlazak pred nekog Božijeg predstavnika, kao što je sveštenik ili andjeo. "Sinovi Božiji" - vernici u to vreme – izlazili su pred sveštenika ili andjela, možda na nekoj religioznoj gozbi. Neko tamo, možda jedan od vernika, razmišljao je da nije iznenadjujuće što Jov tako jako veruje, videći kako bogato ga je Bog blagoslovio. Bog je toj osobi dao moć da ražalosti Jova, da pokaže da Jovova ljubav prema Bogu ne odgovara blagoslovima koje mu je Bog dao.
2. Možda je satana bio sastavljen od Jovova tri "prijatelja" - oni su prekoreni na kraju knjige (zapazite da "satana" nije prekoren po imenu). Njihove rasprave pokazuju da su oni sumnjali u njegovu poštenje i sumnjali su da je njegova vera sada slaba jer mu je Bog oduzeo blagoslove – "A sad kad na te dodje, smeo si se! Kad si ti pogodjen, klonuo si!... da li je ikad nevini propao?" (izgledalo je kao da Jov hoće), a bio je nevin . Elifaz je naglasio (Jov 4:5-7).

Satana – Andjeo

U Jovu 2:5 satana moli Boga: "Ispruzi Svoju ruku". Ruka Božija je fraza često korišćena u vezi sa onim što je Bog činio kroz Andjele. Bog se slaže – "on je u tvojoj ruci" (s.6). Tako je satanina ruka Božija ruka, a to je Andjeo. Ovo je dovoljan dokaz da satana nije ni na koji način protiv Boga – oni rade zajedno. Čini se da Jov naglašava ulogu Božije ruke u njegovim iskušenjima – 2:5,6,10; 6:9; 10:7; 13:21; 19:21;27:11 Avmg; 28:9. Jov u 12:9 oseća da na isti način kako je Božija ruka stvorila prirodno stvaranje – a Andjeli su uradili ovo – tako je Andjeoska ruka bila na njemu i u zlu. "Duhom Svojim (Bog čini Svoje Andjele duhovima) On je ukrasio Nebesa; Negova ruka napravila je savijenu zmiyu"(26:13). Tako Jov povezuje Božiji Duh sa Njegovom rukom, koja je satanina ruka. Čini se daleko prigodnijim da su ova ruka i duh Andjeoski pre nego ljudski. Dalje, Andjeoski rad stvorio je Nebesa. Jov je shvatio da su njegova iskušenja došla od Božije ruke, ali je znao da ga Njegova ruka neće ubiti – "biješ me silom ruke svoje ... Ali ko ide da gine, zar ne pruža ruku svojih..." (30:21,24). Tačno ovo bilo je uputstvo dato satani – da iskuša Jova, ali "sačuva njegov život". Ruka Božija stvara zlo (2:10,11), sigurno se odnosi na Božije "Andjele zla" (Ps.78:49) pre nego na čoveka – Kira je trebalo naučiti da niko sem Boga (uključujući ljudske satane) nije stvorio zlo (Is.45:5-7).

"Jesi li video služitelja moga Jova " (bukvalno "odlučio se za") (2:3) Bog je prvo pitao satanu. Kasnije se Jov žalio Bogu "šta je čovek, da toliko za njega mariš? Da se udostojiš da se o njemu brineš? (bukvalno "razmišljaš o njemu")" (7:17). Tako Jov vidi Boga – koga je verovatno zamislio kao jednog Andjela – kako razmišlja o njemu, dok nam je ranije rečeno da je satani naredjeno da učini ovo. Jedan ljudski satana koji razmišlja o Jovu ne bi sam po

sebi doneo iskušenja, i Jov se ne bi tako gorko žalio da neko ljudsko biće razmišlja o njemu. Jedan Andjeoski satana koji se odlucio za Joba učinio bi to

Dalji uvidi

- 5:7 "Čovek je rođen da trpi, kao što se sinovi gorućeg uglja uzdižu da lete" (Avmg.) jeste korišćenje Andjeosko-Heruvimskog jezika da se kaže da je neizbežno da će Andjeli doneti iskušenja u naše živote.
- 14:3 "I nad njim je oko tvoje otvoreno (Andjeli) I ti mene na sud vodiš?». Čini se da je ovde Jov u stanju da oseti kada su Andjeli bili blisko prisutni i njegovom životu – čini se da on pita zašto Bog koristi Njegove Andjeoske oči da se tako naročito zainteresuje za njega; zašto je Bog zamolio Njegovog Andjela da "razmišlja o Mom sluzi Jovu".
- 16:9 "Rastrže me i muči me gnevom svojim! Škrguće zubima na me, napada me i strelja me očima svojim.". U ovom kontekstu, čini se da Jov vidi Boga kao svog neprijatelja, a pokazali smo da se Božije oči često odnose na Andjele.
- 19:8 Bog (Andjeo) "Sve izlaske mi je zagradio i nikuda mi prolaska nema; staze moje mrakom je pokrio". Ovo se čini značajno sličnim kao kad je Andjeoski satana zagradio stazu Balaamu da on ne može da prodje (Bro.22:22-27). Jov i Balaam imaju neke sličnosti – obojica su bili proroci (u Jovovom slučaju pogledaj 4:4; 23:12; 29:4 up. 15:8; Amos 3:7; Jak. 5:10,11); obojica su imali stvarne poteškoće u razumevanju Božijih postupaka, ali su se oni u različitim stepenima svesno bunili protiv onoga što su razumeli; obojica su tako postali ljuti na Boga (u Andjelu), i obojicu je Bog prekoreo tako što su navedeni da razmišljaju o Andjeoski kontrolisanom prirodnom stvaranju. Sumnja se da ima više veza od ovoga.
- 6:9,10 "Kada bi Bog hteo da me satre, da zamehne rukom svojom, da me satre... nikada nisam reč Presvetog prekršio". Pokazali smo da je Božija ruka bila satanina ruka i da je satani Andjelu bilo zabranjeno da "Oslobodi Jova" kao što su i Jov i Andjeo zahtevali. Jov povezuje satanu sa Presvetim, što je takodje Andjeoski jezik. Pošto je Jov prorok, (vidi beleške u vezi 19:8), on će dobiti otkrovenje od Andjela. On nije sakrio reč svog "Presvetoga".

- 1:14 "I dodje glasnik (Heb."malak") Jovu" sa vestima o nesrećama koje je doneo satana Andjeo. Bilo bi razumljivo da je "malak" preveden kao "Andjeo" jer ima toliko mnogo Andjeoskog jezika u ovim delovima..
- 1:16,19 Jovove sinove ubili su vetar i vatra – oboje su povezani sa Andjeoskim prikazanjima.
- Možda je Jovov satana Andjeo bio Andjeo koji je predstavljao tri prijatelja (satane) Jovova. Zbog Njegovog bliskog poistovećivanja sa njima, satana Andjeo govorio je njihove misli kao da su bile njegove - napr. Uporedi Elifazove misli u 4:5 sa sataninim rečima u 1:9,10.

Opšti komentari

Da uobičajena tumačenja ovih odlomaka nisu dobro dokazano je opširno u radovima kao sto WRESTED SCRIPTURES i Osnovama Biblije. Treba primetiti da satana u stvari nikada ne kaže i ne radi ništa pogrešno; on jednostavno primećuje da možda postoji odnos između Jovovog služenja Bogu i materijalnih blagoslova koje je Bog dao njemu. Onda mu Bog daje moć da donosi nesreće u Jovov život. Iznova i iznova se naglašava, stvarno naglašava, da je Bog doneo probleme Jovu, ne satana nezavisno (1:12,16; 2:3,10; 6:4; 8:4; 19:21; 42:18). Sugerisano je da je uvod u Jova u stvari literaran način da se teološki problemi stave pred nas, napr. O odnosu između služenja Bogu i primanja blagoslova, i greha i ispaštanja. Ali moramo zapamtiti da kasnije Sveto pismo uzima iskustva Jovova kao bukvalna, a samog Jova kao istorijsku ličnost. Međutim, nije nemoguće da izveštaj o razgovoru između Boga i satane nije književno dešavanje, već jednostavno jedan način za postavljanje problema kojima se onda istorijska naracija bavi. Vredi razmišljati o ovome. Ali to nije stav koji jako preporučuje sebe sadašnjem piscu, jer čini se da ima malo, ako uopšte ima, ovakvih primera u ostatku Svetog Pisma.

Satana: sabrat vernik

Tako se snažno može istaci da je satana bio sabrat vernik da jednostavno mora biti nešto istine u tome. "Postojao je dan (jedna dogovorena gozba) kada su sinovi Božiji (vernici – Jv. 3:1; Mt. 5:9) došli da se predstave Jahveu (pred nekog sveštenika, ili drugog predstavnika Jahvea, verovatno pred neki oltar, Pz. 19:17; Ps. 42:2), i Satana je takodje došao među njima". Ovde imamo sliku jedne rane crkvenosti; raštrkani vernici dolaze zajedno za jedan

poseban susret, što prethodi našoj službi lomljenja hleba. Dok mi hodamo, vozimo, vozimo se vozom ili autobusom, do naših svećanih sastanaka, ponavljamo u principu ono što su sinovi Božiji radili od najranijih vremena. Satana kaže da je on "išao tamo amo po zemlji, gore dole po njoj" (1:7). Postoji dobar razlog, lingvistički i teološki, da pomislimo sa su se dešavanja Jovova dogodila rano u duhovnoj istoriji (uporedite pominjanje "Jobaba" i nekih od njegovih prijatelja u 1 Dnev.. 5). Ima takodje mnogo povezanosti sa ranim poglavljima Postanja. Zato treba da posmatramo Satanin opis sebe samog kao da jeste u kontekstu Post. 4:12-14, gde je Kain prikazan kao lutalica po zemlji zbog njegove gorke ljubomore na pravednog brata. Tako je satana možda bio još jedan vernik koji je u nekom smislu bio "van bratstva", a ipak je dolazio na okupljanja vernika da izrazi svoju zavist prema Jovu. Spominjanje sinova Božijih kako zajedno dolaze da mole pred sveštenika ili oltar potiče izravno iz zapisa o Jovovoj deci koja održavaju prilično divlje rodjendanske zabave (1:4). "Svih dana", svaki dan, oni su činili ovo, Jov je nudio žrtvu za njih (1:5 Avmg.); ali je onda "došao dan" kada su sinovi Božiji došli da održe gozbu Jahveu. Čini se da nas se navodi da povežemo održavanje dana. Može biti da su sinovi Božiji bila u stvari Jovova deca. Oni su došli zajedno da slave i ubiju svoju ugojenu telad, a onda su došli zajedno da ubiju svoja žrtvovanja; ali razlika je bila u tome što su dozvolili satani da podje među njima. Mladi Hristadelfijanci, naučite svoju lekciju.

Mora se zapaziti da se satana više nikada ne pojavljuje, pod tim imenom. Pravi protivnik Jovov bili su njegovi "prijatelji"; i u Božijem poslednjem sudu, oni su ti koji su prokleti, ne "satana". Zato je razumljivo uvideti vezu između satana i "prijatelja" Jovovih; oni su takodje hodali tamo amo po zemlji da bi došli njemu, kao što je izgleda satana radio na početku. I mi zastajemo ovde za još jednu lekciju. Veliki satana/protivnika Jovov ispostavlja se da su oni za koje je on mislio da su mu prijatelji među vernicima. A to je bilo, uvek i iznova, u iskustvu Hristadelfijanaca: naša najbolnija iskušenja često dolaze od reči naše braće. Bez potcenjivanja fizičkih patnji Jovovih, njegov pravi protivnik bila su njegova braća. Pre nego da oplakuje svoje fizičke patnje, on komentariše kako su njegovi prijatelji postali njegove satane (19:19), A tako je i sa Gospodom Isusom, koga je Jov tako tačno tipizirao. Još jednom, ne umanjujući stvarnu agonije Njegovog tela, najbitniji bol potiče od činjenice da su ga odbacile ruke onih za koje je On umro.

Razmotrite sledeće nagoveštaje da su njegovi prijatelji u stvari satana:

- Postoji nekoliko odlomaka gde Job govori kao da su prijatelji odgovorni za njegovu fizičko proganjanje (npr. 19:22,28); kao da su oni doneli nesreću za koju uvodna poglavlja okrivljuju satanu. On povezuje svoju nevernu braću sa vojnicima Teme i družinama Shebe koji su se okomili na njegovu stoku na satanin nalog (6:19). Jov je znao da prijatelji imaju moć nad njegovim progoniteljima (6:24). Oni su, Jov je rekao, prouzrokovali da se nesreća sruči na njega, i time su uništili svog nekadašnjeg prijatelja (6:27 Avmg). Oni su mislili, kao i Satana, da je Jovova duhovnost samo pretvaranje (6:28).

- Jov nekoliko puta pominje argumente satanine u svojim odgovorima prijateljima; kao da su oni u stvari satana, i kao da je on perfektno znao šta su oni bili rekli Jahveu. Tako on govori prijateljima da su oni koji izazivaju Boga sigurni (12:6), dok je satana bio predložio Jovu da izazove Boga u lice ako mu njegova sigurnost bude oduzeta. Jov kaže da takvim ljudima koji izazivaju Boga sve stvari Jahve daje u ruke; teško je ne videti u ovome osvrt na satanu, u čije je ruke Jov predat. Kao da im je Jov govorio: "Vi ste oni koji su izazvali Boga, vi ste oni u čije me je ruke Bog predao; tako da ste u stvari vi pokvareni, ne ja".

- Reči prijatelja sugerišu da je njihovo mišljenje u stvari satanino iz uvoda. Satana se očigledno igrao rečima sa Božijim nazivanjem Jova savršenim i ispravnim (1:8). A čini se da Bildad slično aludira na ovo kada komentariše Jovov pad: "Da si bio čist i ispravan; sigurno bi se on sada probudio za tebe" (8:6).

- Postoji razlog da se misli da je Elifaz, vodja prijatelja, možda bio onaj pojedinac koji se pominje kao "satana" u uvodu. Bog ga izdvaja za posebno prokletstvo na kraju (42:7). Nakon jednog od Elifazovih govora, Jov odgovara nečim što se čini da komentariše njega, a ne Boga: "On me je učinio umornim: ti učini očajnom svu moju družinu. I ti me ispuni borama... on me kida u svom besu, on me mrzi (Jov ovde sigurno govori o Elifazu, ne o Bogu); on besni na mene... moj neprijatelj (satana) oštri pogled prema meni. Oni (zapanjeni prijatelji?) gledahu me otvorenih usta, oni me uništiše... oni se okupiše zajedno (kao što su prijatelji učinili Jovu) protiv mene (16:19-11). Elifaz je bio Temanit, odakle su Jovovi mučitelji došli (6:19).

Andjeo – Satana

Pa ipak je moguća sasvim različita interpretacija, koja takodje zvuči kao istina, isto koliko i sugestija da je satana bio jedan sabrat vernik, verovatno Elifaz, koji se uvukao medju Jovovu pastvu kroz slabost njegove dece. Nema ničega samo po sebi lošeg u tome da se jedan Andjeo naziva satanom – imamo primere ovoga u Bro. 22:22 i 1Dnev. 21:1. Mi znamo da Andjeli ne mogu grešiti; pa ipak su oni ograničeni u znanju (napr. Mt. 24:36). Jedan Andjeo je komentarisao da on sada zna da se Abraham boji Boga, nakon što je video njegovu spremnost da ponudi Isaka (Post. 22:12); Andjeo čuvar Izraela vodi ih kroz pustinju da bi spoznao duhovnost Izraela (Pz. 8:2,3). Sam Bog je, naravno, već poznao srca ljudi. "Sinovi Božiji", u kontekstu knjige o Jovu, spominju Andjele (38:7). Dolazak sinova Božijih pred Jahvea sugerise scenu suda na Nebesima, slično kao u 2 Dnev. 18:19-21, gde se Andjeli pojavljuju pred Jahveom da raspravljaju o slučaju Ahaba, i onda Bog daje moć jednom Andjelu da sprovede njegov predlog. Satanin odlazak od Jahvea, osnažen od Njega da naudi Jovu, može odgovarati "odlasku" Andjela od Boga da izvrše ono što je dogovoreno na nebeskom sastanku (Ps. 37:36; 81:5; Zah. 2:3; 5:5; Lk. 22:22; Jev.1:14). Satana opisuje sebe kako ide tamo amo po zemlji, i kako hoda gore dole po njoj (1:7) – koristeći isti jezik kao u Zah. 1:11 a što se tiče Andjela. Način na koji je satana pogodio Joba jednom kožnom bolešću

(2:7) navodi na pomisao da on nije bio samo čovek; prihvatanje Andjela-satane rešava ovaj problem. Nijedan čovek bez pomoći ne bi mogao doneti Jovu kožnu bolest. Ako satana spominje jednog pravednog Andjela, isto tako je lakše shvatiti zašto su svi problemi koje je satana doneo opisani kao da ih je Bog doneo (naročito pošto je Jov mogao misliti na Boga kao na Andjela). Takodje je razumljivo zašto nema prekora satani na kraju.

A ipak se javlja pitanje: koje tumačenje je ispravno? Da li je Andjeo bio sumnjajući vernik, ili jedan ispravan Andjeo? Ova dva pristupa nisu nepomirljiva. Na isti način na koji je zemaljska koliba bila šema Nebeskog sistema (Jev. 9:24), tako bi izgledalo da svako od nas ima Andjeoskog predstavnika na Nebesima, koji se pojavljuje u prisustvu Božije slave na onome sto smo mi pozvani da vidimo kao sud Nebeski. Andjeli takodje mogu predstavljati jednu celu grupu – napr. Sveštenstvo (Otk. 1:20). Toliko su blisko poistovećeni sa onima za koje su zaduženi ovi Andjeli, da su oni sami prekoreni (napr. Otk. 2:5) – ne da su oni grešili, naravno, već zato što su predstavljali te vernike na Nebeskom sudu.